

УДК 37.016
Б81

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 1 клас. Частина 1 / Т. М. Бондар. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 222, [2] с. — (Серія «Мій конспект»)

ISBN 978-617-00-3564-6.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 1-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника С. О. Скворцової, О. В. Онопрієнко (Математика : підруч. для 1 кл. закл. загал. серед. освіти. — Х. : Вид-во «Ранок», 2018).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язбережувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ISBN 978-617-00-3564-6

© Бондар Т. М., 2018
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2019

ЗМІСТ

Орієнтовне календарне планування	5
Розділ 1. Числа першого десятка	7
Урок 1. Досліджуємо форми об'єктів. Взаємне розташування предметів	7
Урок 2. Геометричні фігури: точка, пряма, крива. Просторові відношення	10
Урок 3. Геометричні фігури: промінь, відрізок, ламана	13
Урок 4. Досліджуємо ознаки об'єктів: форма, колір, розмір	16
Урок 5. Досліджуємо ознаки, пов'язані з величиною: довший — коротший, вищий — нижчий, ширший — вузкий	19
Урок 6. Лічимо від 1 до 10	21
Урок 7. Визначаємо кількість об'єктів	23
Урок 8. Визначаємо порядковий номер об'єкта. Скільки? Який за порядком? Тиждень	27
Урок 9. Досліджуємо групи об'єктів за спільною ознакою. Поняття «множина»	30
Урок 10. Розбиваємо об'єкти на групи за спільною ознакою. Попереднє та наступне числа	33
Урок 11. Число і цифра 1. Поняття «стільки ж», «дорівнює»	36
Урок 12. Число і цифра 2. Поняття «дорівнює», «не дорівнює»	39
Урок 13. Число і цифра 3. Склад числа 3	42
Урок 14. Число і цифра 4. Склад числа 4	46
Урок 15. Число і цифра 5. Склад числа 5	49
Урок 16. Працюємо з групою об'єктів: об'єднуємо, вилучаємо	52
Урок 17. Порівнюємо групи об'єктів за кількістю. Знаки «більше», «менше»	55
Урок 18. Арифметичні дії додавання і віднімання	59
Урок 19. Зображуємо додавання і віднімання схематично	64
Урок 20. Число і цифра 6. Утворення попереднього та наступного чисел	68
Урок 21. Порівнюємо числа. Числовий промінь	71
Урок 22. Досліджуємо склад числа 6	74
Урок 23. Повторюємо числа 1–6	76
Урок 24. Додаємо і віднімаємо за числовим променем	79
Урок 25. Додаємо та віднімаємо в межах 6	83
Урок 26. Число і цифра 7. Наступне та попереднє числа	86
Урок 27. Порівнюємо числа в межах 7	90
Урок 28. Досліджуємо склад числа 7	93
Урок 29. Повторюємо числа 1–7	96
Урок 30. Число і цифра 8	100
Урок 31. Порівнюємо числа	104
Урок 32. Досліджуємо склад числа 8	107
Урок 33. Повторюємо числа 1–8	110
Урок 34. Вивчаємо число і цифру 9	112
Урок 35. Порівнюємо числа у межах 9	115

Урок 36. Досліджуємо склад числа 9	118
Урок 37. Повторюємо числа 1–9	122
Урок 38. Вивчаємо число 10	125
Урок 39. Порівнюємо числа у межах 10	128
Урок 40. Досліджуємо склад числа 10	131
Урок 41. Перевіряємо свої досягнення. Нумерація чисел 1–10	134
Розділ 2. Прийоми додавання і віднімання чисел у межах 10	138
Урок 42. Повторюємо числа 1–10	138
Урок 43. Досліджуємо склад чисел першого десятка	140
Урок 44. Називаємо компоненти та результат дії додавання	144
Урок 45. Відкриваємо спосіб додавання і віднімання числа 2	148
Урок 46. Число нуль. Віднімаємо рівні числа	152
Урок 47. Додавання і віднімання числа 0	157
Урок 48. Вчимося додавати і віднімати числа	160
Урок 49. Додавання та віднімання чисел 0, 1, 2	164
Урок 50. Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 1	168
Урок 51. Переставний закон додавання	171
Урок 52. Вимірюємо довжини відрізків. Сантиметр	174
Урок 53. Досліджуємо взаємозв'язок додавання і віднімання	178
Урок 54. Взаємозв'язок додавання і віднімання	181
Урок 55. Додавання і віднімання числа 2	185
Урок 56. Додавання та віднімання чисел 0, 1, 2	188
Урок 57. Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 2	191
Урок 58. Досліджуємо різницеve порівняння	195
Урок 59. Моделюємо різницеve порівняння	199
Урок 60. Збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	203
Урок 61. Збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	206
Урок 62. Дізнаємося про математичний вираз «різниця»	209
Урок 63. Відкриваємо способи додавання і віднімання числа 3	213
Урок 64. Додаємо і віднімаємо число 3. Повторення вивченого	216
Література та Інтернет-ресурси	222

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 1. Числа першого десятка		
1	Досліджуємо форми об'єктів. Взаємне розташування предметів	
2	Геометричні фігури: точка, пряма, крива. Просторові відношення	
3	Геометричні фігури: промінь, відрізок, ламана	
4	Досліджуємо ознаки об'єктів: форма, колір, розмір	
5	Досліджуємо ознаки, пов'язані з величиною: довший — коротший, вищий — нижчий, ширший — вузький	
6	Лічимо від 1 до 10	
7	Визначаємо кількість об'єктів	
8	Визначаємо порядковий номер об'єкта. Скільки? Який за порядком? Тиждень	
9	Досліджуємо групи об'єктів за спільною ознакою. Поняття «множина»	
10	Розбиваємо об'єкти на групи за спільною ознакою. Попереднє та наступне числа	
11	Число і цифра 1. Поняття «стільки ж», «дорівнює»	
12	Число і цифра 2. Поняття «дорівнює», «не дорівнює»	
13	Число і цифра 3. Склад числа 3	
14	Число і цифра 4. Склад числа 4	
15	Число і цифра 5. Склад числа 5	
16	Працюємо з групою об'єктів: об'єднуємо, вилучаємо	
17	Порівнюємо групи об'єктів за кількістю. Знаки «більше», «менше»	
18	Арифметичні дії додавання і віднімання	
19	Зображуємо додавання і віднімання схематично	
20	Число і цифра 6. Утворення попереднього та наступного чисел	
21	Порівнюємо числа. Числовий промінь	
22	Досліджуємо склад числа 6	
23	Повторюємо числа 1–6	
24	Додаємо і віднімаємо за числовим променем	
25	Додаємо та віднімаємо в межах 6	
26	Число і цифра 7. Наступне та попереднє числа	
27	Порівнюємо числа в межах 7	
28	Досліджуємо склад числа 7	
29	Повторюємо числа 1–7	
30	Число і цифра 8	
31	Порівнюємо числа	
32	Досліджуємо склад числа 8	
33	Повторюємо числа 1–8	
34	Вивчаємо число і цифру 9	
35	Порівнюємо числа у межах 9	

№ з/п	Тема уроку	Дата
36	Досліджуємо склад числа 9	
37	Повторюємо числа 1–9	
38	Вивчаємо число 10	
39	Порівнюємо числа у межах 10	
40	Досліджуємо склад числа 10	
41	Перевіряємо свої досягнення. Нумерація чисел 1–10	
Розділ 2. Прийоми додавання і віднімання чисел у межах 10		
42	Повторюємо числа 1–10	
43	Досліджуємо склад чисел першого десятка	
44	Називаємо компоненти та результат дії додавання	
45	Відкриваємо спосіб додавання і віднімання числа 2	
46	Число нуль. Віднімаємо рівні числа	
47	Додавання і віднімання числа 0	
48	Вчимося додавати і віднімати числа	
49	Додавання та віднімання чисел 0, 1, 2	
50	Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 1	
51	Переставний закон додавання	
52	Вимірюємо довжини відрізків. Сантиметр	
53	Досліджуємо взаємозв'язок додавання і віднімання	
54	Взаємозв'язок додавання і віднімання	
55	Додавання і віднімання числа 2	
56	Додавання і віднімання чисел 0, 1, 2	
57	Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 2	
58	Досліджуємо різницеве порівняння	
59	Моделюємо різницеве порівняння	
60	Збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	
61	Збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	
62	Дізнаємося про математичний вираз «різниця»	
63	Відкриваємо способи додавання і віднімання числа 3	
64	Додаємо і віднімаємо число 3. Повторення вивченого	

РОЗДІЛ 1. ЧИСЛА ПЕРШОГО ДЕСЯТКА

УРОК 1. ДОСЛІДЖУЄМО ФОРМИ ОБ'ЄКТІВ. ВЗАЄМНЕ РОЗТАШУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ

Мета: визначити значення математики в житті людини; дослідити різні форми об'єктів (*плоскі, об'ємні*); систематизувати уявлення учнів про орієнтування на площині та в просторі; уточнити розуміння учнями термінів, що вказують напрямок або місце розміщення (*над, під, поряд, посередині, попереду, позаду, між*); увести зазначені терміни в активний словник учнів; розвивати логічне мислення; збагачувати словниковий запас учнів; стимулювати інтерес до вивчення математики; виховувати товариські взаємини.

Обладнання: набір геометричних фігур, конструктор LEGO «Шість цеглинок», танграм.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвоник всім нам дав наказ —
До роботи швидше, клас!
Попрацюємо старанно,

Щоб сказати у кінці,
Що у нашій дружній класі
Діти — просто молодці!

2. Уточнення знань учнів про математику та її значення в житті людини

— Діти, розгляньте зображення знаків, розташованих на дошці. (*На дошці: дорожні знаки, смайлики, букви, цифри.*)

— Які з них знадобляться нам, щоб позначити кількість предметів?

— Як називається навчальний предмет у школі, де використовують цифри? (*Математика.*)

— Як ви вважаєте, чого саме навчить вас математика? (*Рахувати, розв'язувати задачі, розкаже про особливості геометричних фігур...*)

— А чи може, на вашу думку, людина прожити без математики?

— Де в житті ви будете використовувати знання з математики?

3. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

— Сьогодні ми досліджуватимемо форму об'єктів навколишнього середовища. Але спочатку з'ясуймо, що вам відомо про геометричні фігури.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про об'ємні фігури

1) Робота за підручником (с. 4, завдання 1).

— Назвіть геометричні фігури конструктора.

(*Учитель звертає увагу на правильне вживання дітьми назв об'ємних фігур: конус, піраміда, циліндр, куб, куля.*)

2) Гра «Назви предмет/фігуру».

Учитель називає об'ємну фігуру/предмет, діти добирають предмет/фігуру. (*Куля — сонце, м'яч, кавун. Конус — святковий ковпачок, дитяча пірамідка, морква. Циліндр — барабан, свічка і т. ін.*)

2. Актуалізація знань про плоскі геометричні фігури

1) Уточнення особливостей геометричних фігур.

ТРИКУТНИК

Сторони три, три кути —
Познайомся з ним і ти!
Це трикутник, що за диво!
Перетвориться сміливо:

То дитяча піраміда,
То ялинка вже красива,
Дах на домі, гір вершина,
В шлюпці нашій він вітрило.

КОЛО

Сонечко на небі сяє —
Форму кола воно має.
І тарілка, і годинник
(Часу круглий він лічильник.)

Круглий м'яч так бойко скаче,
Круглий наш пиріг гарячий,
Кругле завжди колесо —
І у парку, і в авто.

КВАДРАТ

Наш квадрат — фігура вправна,
Кубик він, картина гарна.
Печиво смачне квадратне,
Без даху — квадратна хата.

Так, кута всього чотири,
Сторони фігури рівні.
Два трикутники склади —
Так квадрат зробив вже ти.

ПРЯМОКУТНИК

Два квадрати — прямокутник.
Він усюди нам попутник.
Хоч кута є теж чотири,
Сторони — по дві всі рівні.

Це й кузов вантажівки,
Телевізор чи листівка,
Шафа, ранець і вікно,
Зошит, двері та панно.

РОМБ

На куті стоїть квадрат,
Ромб він, а не акробат.
Два трикутники (вниз-вгору) —
Змій в повітрі, на просторі.

Це краса ялинкава,
Пахлава хрустка, медова.
Дзига — теж як ромб верткий,
Тістечко — це ромб смачний.

ОВАЛ

Гумовий ти сплющив м'яч?
Коло вже овал, ти бач?!
Їстівний овал — батон,
А також горіх, лимон.

Ще овальний ананас,
Та лице у когось з нас.
Диня жовта, кабачок,
Дзеркало, яйце качок.

За Н. Мажиріною

Перегляд відео (<https://youtu.be/f9mt5NudSTc>).

2) Робота з набором геометричних фігур.

— Ми визначили, що всі предмети довкола нас мають таку властивість, як форма. Ми говорили про об'ємні фігури, але ж ви обізнані з плоскими фігурами. Назвіть їх.

— Чим коло відрізняється від решти? (Не має кутів.) Чи знаєте ви, як разом називають трикутник, квадрат, прямокутник, ромб, шестикутник? Чому? (Многокутники, бо мають багато кутів.)

Робота в парах

Одна дитина показує сусідові фігуру, інша відповідає. Потім міняються ролями.

Фізкультхвилинка

Встали рівно біля парт.
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.
Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

3) Вправа «Геометрія навколо».

— Подивіться навкруги.

— Які предмети у класі схожі на квадрат, коло, прямокутник, трикутник, овал?

3. Розвиток логічного мислення та просторових уявлень. Вправа «Танграм»

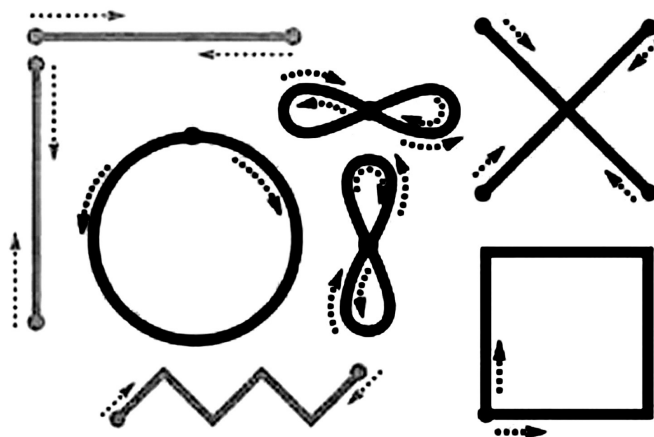
1) Робота за підручником (с. 4, завдання 3).

— З яких фігур складено чотирикутник?

— Це — іграшка танграм. Виберіть малюнок і назвіть, з яких фігурок складено тварину.

2) Робота в парах. Складання фігури за зразком.

Фізкультхвилинка. Зорова гімнастика

— Стежте очима за стрілочкою.

— «Намалюйте» носиком у повітрі коло, квадрат, ромб, трикутник, овал.

4. Систематизація уявлень учнів про орієнтування на площині та в просторі

1) Вправа «Визнач місце учня».

Троє учнів шикуються у шеренгу. Хто стоїть посередині? ліворуч? праворуч?

— Заплющте очі. (*На рахунок «1–2–3» діти міняються місцями.*) Визначте тепер місце кожного учня.

Аналогічно діти утворюють колону.

— Хто стоїть посередині? попереду? позаду?

2) Робота за підручником (с. 4, завдання 2).

— Розгляньте малюнок. До якої казки ілюстрація? («Пан Коцький».)

— Розкажіть, що ви бачите на малюнку, використовуючи слова: *над, під, між, угорі, внизу, по центру, попереду, позаду, поряд, ліворуч, праворуч.*

3) Робота з конструктором LEGO. Вправа «Кольорові мешканці».

Учні мають 3 різнокольорові аркуші паперу. Це уявні будиночки. Потрібно «розселити кольорових мешканців» — розкласти цеглинки відповідно до умови. Наприклад: у середній будиночок покладіть синю цеглинку, ліворуч — червону, а праворуч — помаранчеву.

Дитина називає зліва направо спочатку колір будинку і колір мешканця, а потім у зворотному порядку (*справа наліво*) — колір мешканця, а потім колір будинку.

— Заплющте очі та згадайте кольори будинків зліва направо, а потім — справа наліво.

— Заплющте очі та згадайте кольори мешканців зліва направо, а потім — справа наліво.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Приєм «Мікрофон»

— Які геометричні фігури ви знаєте?

— Чим відрізняються коло і куля?

— Що ви можете сказати про трикутник? коло?

— Де у житті вам знадобляться знання з математики?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 2. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ: ТОЧКА, ПРЯМА, КРИВА. ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ

Мета: систематизувати уявлення учнів про геометричні фігури; актуалізувати назви геометричних фігур: точка, пряма, крива; навчити зображувати на папері точку, пряму, криву, визначати точки, що належать і не належать цій фігурі; формувати поняття ознак предметів (*форма, колір*); учити визначати спільні та відмінні ознаки, порівнювати, виконувати класифікацію за цими ознаками; розвивати логічне мислення, збагачувати словниковий запас учнів; виховувати бажання вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: набір геометричних фігур, лінійка, кольорові олівці.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мистецька, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Ось дзвінок сигнал нам дав:
Працювати час настав.

Тож і ми часу не гаймо,
Працювати починаймо.

2. Актуалізація знань про геометричні фігури

1) Відгадування загадок.

— Відгадайте геометричну фігуру. Покажіть її. Назвіть предмет навколишнього середовища, схожий на цю фігуру.

- Я без сторін і без кутів,
Як я звуся, відгадай
І на малюнках дітлахів
У сонечку впізнай! (*Круг.*)

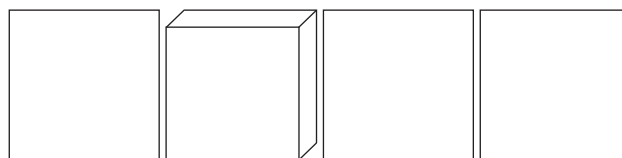
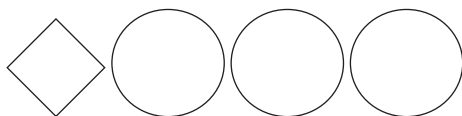
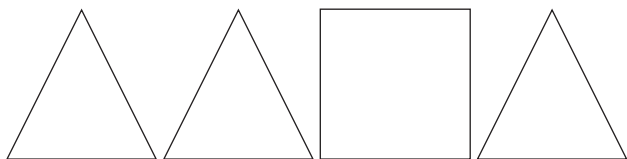
- Олівці Петрусь узяв,
Швидко щось намалював.
Хоч крути, а хоч верти,
Має тільки три кути. (*Трикутник.*)

- На квадрат я дуже схожий.
Маю теж чотири сторони.
Тільки дві з них протилежні —
Однакової довжини,
А сусідні — різні. (*Прямокутник.*)

- В мене ось такі кути,
Вони схожі, як брати.
І чотири сторони
Однієї довжини.
Отже, треба нам, малята,
Усе знати про... (*квадрата*).

2) Вправа «Знайди зайве».

На дошці викладено фігури. Потрібно знайти «зайву» та пояснити свій вибір.

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз.
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки.

Вище руки підніміть.
А тепер їх опустіть.
Плигніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд.

3. Мотивація навчальної діяльності. Фантазування

— Заплющте очі. Уявіть, що ви лежите на теплому пісочку біля моря чи річки. Високо в небі щось гуде. Це, мабуть, літак. Розплющте очі. Чи змогли б ви сказати, як виглядає цей літак? Ні, бо він летить дуже високо. Він — немов маленька цяточка або точка. А за ним тягнеться білий слід. На що він схожий? (*На лінію.*)

— От сьогодні ми будемо говорити про такі геометричні фігури, як точка, пряма та крива лінії.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про геометричні фігури: точка, пряма, крива

- 1) Торкніться олівцем аркушу паперу. Ви отримаєте слід — *точку*. Поставте поряд ще кілька точок. Як отримати точку? Пригадайте, де ми навколо «зустрічаємо» точку. (*На точку схожий літак, що летить високо в небі, птах, корабель на лінії горизонту.*)
- 2) Якщо багато точок вишикувати в ряд, то отримуємо *пряму лінію*. Вона не має ані початку, ані кінця. Її можна продовжити в будь-який бік. Тому на аркуші паперу ми зображуємо тільки її частину.

Без початку і кінця лінія пряма.

Хай віками нею йдуть — кінця шляху не знайдуть!

- 3) Проведіть пряму лінію на аркуші паперу. Обміняйтеся аркушами із сусідом та продовжте пряму лінію товариша.
- 4) Пригадайте, де ми «зустрічаємо» пряму лінію. (*Пряму нагадують залізничні колії, лінія горизонту, тролейбусні дроти тощо.*)
- 5) Поставте на прямій точку. Проведіть через неї ще одну пряму лінію. Чи можна провести ще одну? (*Так.*) Який висновок можемо зробити? (*Через одну точку можна провести декілька прямих ліній, що перетинаються.*)
- 6) Поставте дві точки. Проведіть через них пряму. Чи можна провести ще одну? (*Ні.*) Який висновок можемо зробити? (*Через дві точки можна провести тільки одну пряму лінію.*)
- 7) Візьміть вузьку стрічку. Покладіть вільно на парту. Це теж пряма лінія? (*Ні.*) Така лінія називається *крива*. Хто з вас здогадається, як її перетворити на пряму? (*Потрібно добре розтягнути смужку.*) Продемонструйте нам. Спробуйте зробити це з другом.
- 8) Зв'яжіть кінці стрічки. Яка це лінія пряма чи крива? (*Крива.*) Така лінія називається *замкнена крива лінія*.

2. Закріплення вивченого матеріалу

1) Робота за підручником (с. 5, завдання 1, 2).

Завдання 2

— Знайди на малюнку точки. Скільки їх над лінією? Під нею? Скільки точок розташовано на лінії? Яка це лінія? (*Пряма.*) Чи є ще одна така? Скільки кривих ліній на малюнку? Чим особлива фіолетова лінія? (*Це замкнена крива.*)

Завдання 1

— Діти, всього декілька днів тому закінчилося гаряче, веселе, щедре літо.

ЩЕДРЕ ЛІТО

Літня спека, грози, грім,
Літо, ти прекрасне всім!
Скільки в тебе є скарбів:
В лісі — ягід та грибів;
У садках — смачна малина,
Агрис, яблука, ожина.

Фрукти й зелень соковита —
Це смачні дарунки літа.
Ген тече срібляста річка...
Ой і тепла ж в ній водичка!
Можна влітку засмагати,
Можна плавати й пірнати.

Т. Корольова

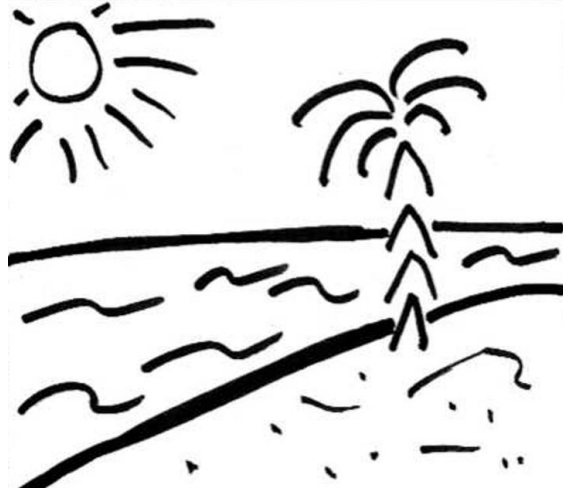
— А що ви робили влітку? Де побували?

— Як корисніше для здоров'я відпочити влітку: біля комп'ютера чи планшета, або граючи з друзями?

— Софійка згадала свій літній відпочинок і намалювала картину. Знайдіть на малюнку дівчинки точки, прямі та криві лінії.

2) **Малювання.**

— Нумо і ми намалюємо морський пейзаж, використовуючи вивчені геометричні фігури.

Фізкультхвилинка

Встали рівно біля парт,
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.

Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

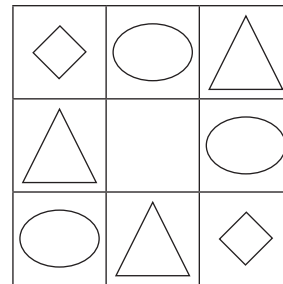
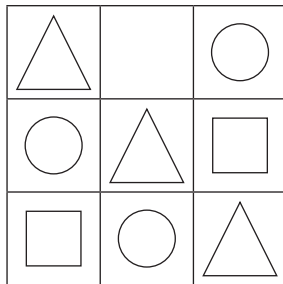
3) **Логічна вправа «Чарівний квадрат».**

а) Робота за підручником (с. 5, завдання 3).

— Розгадай «секрет» розташування фігур і визнач, якої фігури бракує.

б) Робота в парах.

— Домалюйте в чарівний квадрат, якої фігури бракує.

II. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Приєм «Мікрофон»

- На уроці я дізнався(лася)...
- Мене найбільше зацікавило...
- На уроці я зумів(ла)...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

2) Робота за підручником.

— Маленька Точка дуже любить гратися конструктором, складати різні фігури, будиночки. Назвіть форми деталей конструктора та що з них склала точка (с. 6, завдання 1).

— У нашої Точки багато друзів, які дуже люблять стрибати на прямій лінії, та не завжди це в них виходить. Які точки опинилися над лінією (с. 6, завдання 2)?

— Назвіть їхні кольори.

— Які відпочивають на лінії?

— Які граються під нею?

Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Й на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розімнемо.

Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду посміхнулись.

3) Слухання казки з елементами бесіди.

— Молодці! А зараз нам з Точкою вже час вирушати у казку.

Точка наша дуже допитлива і хоче все знати. Побачить незнайому лінію та неодмінно поцікавиться:

— Як ця лінія називається?

— Довга вона чи коротка? Пряма чи крива?

Подумала одного разу Точка, що аби більше знати, потрібно подорожувати, тому вирушила у подорож. Вийшла Точка на Пряму і пішла по ній. Довго йшла. Стомилася. Зупинилася і говорить:

— Чи довго мені ще йти? Коли кінець Прямої?

Засміялася Пряма.

(— Діти, чому Прямій стало смішно? — У Прямой немає кінця.)

— Тоді я поверну назад,— сказала Точка.— Я пішла, мабуть, не в той бік. (Пояснення дітей про пряму.)

Засмутилася Точка:

— Як же мені бути? Що ж мені доведеться отак іти без кінця?

Пожаліла Пряма Точку і покликала Ножиці. Клацнули вони перед носом Точки і розрізали Пряму. Точка зраділа і попросила Ножиці клацнути ще й з іншої сторони. Ножиці виконали прохання Точки.

— Чудово! — закричала Точка.

— Що ж це утворилося? З одного боку кінець і з іншого?

— Це... (відрізок). А ти, Точко, на Відрізку Прямої.

2. Дослідницька робота

— На смужці паперу жовтого кольору наклеймо крапку-«точку», трохи далі ще одну. Розріжмо ножицями. Візьміть середню частину смужки. Як вона називається? (Відрізок.) Чим він відрізняється від прямої? (Має початок і кінець.)

— Мені подобається на Відрізку. Тут я влаштую собі дім,— сказала Точка.— Але Пряма мені теж подобалася. Шкода, що її не стало. Замість Прямої є тепер мій Відрізок. Але, постривайте, ось залишилося ще дві лінії. Вони теж відрізки?

— Ні,— відповіли Ножиці,— ці лінії тепер називають променями. Здогадалася, чому? (А ви, діти?)

— О, знаю,— радісно сказала Точка.— Я знаю, чому вони так називаються. Вони схожі на промінці сонця.

— Так,— підтвердили Ножиці,— сонячні промені ідуть від сонця і не мають кінця.

— Ой,— каже Точка,— подивіться: на нашому сонечку зникли промінці. Воно сумує.

— Діти, нумо розвеселимо сонечко. Додамо йому промені, що в нас утворилися. Бо сонячне світло і тепло дуже потрібні всім мешканцям нашої планети.

(Діти парами виходять до дошки та прикріплюють до сонечка промені.)

А чи знаєте ви, що?..

Сонце — це космічне тіло, велика розпечена куля;
світло доходить від Сонця до нашої планети за 8 хвилин.

Фізкультхвилинка

Ми сонечко вітаємо,
Встаємо разом з ним.
Зарядку починаємо
Під небом голубим.
Руки сонцю підставляйте,

З сонцем в піжмурки пограйте.
До вподоби нам ця гра.
Любить сонце дівтора.
Один, два —
Рада сонечку трава.

(Виконання фізичних вправ на вибір учителя.)

3. Закріплення поняття про многокутники. Дослідницька робота

— Діти, Точка ще хоче показати вам чудернацькі перетворення прямої лінії.

1) Утворення ламаної лінії.

— Візьміть смужку паперу, зігніть її декілька разів. Яка лінія утворилася? Пряма? Крива? (*Ні*.) Така лінія називається *ламаною*. Її начебто поламали.

2) Утворення многокутників із замкнених ламаних ліній.

— Наступну смужку поділіть на 3 частинки. Утворилася ламана лінія з трьох частинок. Замкніть цю ламану (*склейте*). Що утворилося? (*Трикутник*.)

Аналогічну роботу проводять ще з двома смужками (*поділ смужки на 4 та 6 частин*), утворення чотирикутника та шестикутника.

Висновок. Межа многокутника — це замкнена ламана.

4. Закріплення уявлень про геометричні фігури

1) Малювання.

— Помалюймо з Точкою!

— Візьміть аркуш паперу і посередині нього поставте зеленим олівцем точку. Праворуч від точки намалюйте синім олівцем пряму. Що ви знаєте про пряму?

— Ліворуч від точки намалюйте червоним олівцем відрізок. Пригадайте, що вам відомо про відрізок.

— Під відрізком намалюйте жовтим олівцем промінь. Чим промінь схожий на відрізок? Чим відрізняється?

— Намалюйте під точкою фіолетовим олівцем замкнену ламану, яка складається із чотирьох відрізків — ланок. Як називають таку фігуру?

— Намалюйте над точкою будь-яким олівцем замкнену ламану, що складається з меншої кількості ланок, ніж попередня ламана. Поцікавтеся в однокласників, яку фігуру вони намалювали.

2) Робота за підручником (с. 6, завдання 4).

— Відпочиньмо з Точкою!

— Знайдіть на малюнку промені, відрізки, ламані.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Прийом «Мікрофон»

— Чи сподобався вам урок?

— Що було для вас цікавим?

— Про що на уроці ви дізналися вперше?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 4. ДОСЛІДЖУЄМО ОЗНАКИ ОБ'ЄКТІВ: ФОРМА, КОЛІР, РОЗМІР

Мета: актуалізувати й уточнити уявлення учнів про ознаки предметів: форму, розмір, колір; закріпити вміння визначати спільні та відмінні ознаки на основі зіставлення предметів; формувати вміння порівнювати предмети, узагальнювати за спільними ознаками, класифікувати — розподіляти предмети на групи за спільними ознаками; розвивати логічне мислення шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації; виховувати товариські взаємини, уміння працювати в парі та міні-групі.

Обладнання: набір геометричних фігур; конструктор LEGO «Шість цеглинок».

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Встало сонечко давно,
Зазирнуло у вікно.
На урок час поспішати,
Математику вивчати.

2. Актуалізація знань учнів. Визначення теми уроку

— Діти, пригадайте казку «Три ведмеді». Чому дівчинці було не зручно їсти ложкою ведмедиці чи сидіти на стільці Михайла Потапича? *(Вони були завеликими для неї.)*

— Про які ознаки предметів ми зараз говорили? *(Розмір предметів.)*

— Пригадаймо, що ми знаємо про лінії. *(Вони бувають прямими, кривими, ламаними, а також замкненими та незамкненими.)*

— Яку фігуру може утворити замкнена крива лінія? *(Коло, овал.)*

— А замкнена ламана? *(Різні многокутники: трикутник, чотирикутник, квадрат, прямокутник, п'ятикутник, шестикутник.)*

— Якою ознакою відрізняються ці фігури? *(Формою.)*

— Подивіться уважно на набір «Шість цеглинок», що лежить у вас на парті. Чи однакові цеглинки? *(За розміром та формою — так. За кольором — ні.)* Якою ж ознакою відрізняються цеглинки? *(Кольором.)*

— Хто вже здогадався, про які ознаки предметів ми будемо сьогодні говорити? *(Форма, розмір, колір предметів.)*

3. Мотивація навчальної діяльності

— Предмети навколишнього світу різноманітні за формою, кольором, розміром, призначенням, матеріалом тощо. Сьогодні ми будемо досліджувати схожість та відмінність предметів; будемо об'єднувати предмети в групи за спільними ознаками і навпаки — розподіляти їх на кілька груп за відмінними ознаками.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Розрізнення об'єктів за різними ознаками. Робота за підручником

1) С. 7, завдання 1.

— Назвіть фігури в кожній парі. Чим вони схожі? Чим відрізняються? *(1-ша пара: схожі за розміром та формою, відрізняються за кольором. 2-га пара: однакові за розміром та кольором, різні за формою. 3-тя пара: однакові за формою та кольором, але різняться за розміром.)*

2) С. 7, завдання 2.

— Назвіть фігури малюнка підручника. Чи є серед них не многокутники? Назвіть многокутники. За якою ознакою об'єднано кожену групу?

3) С. 7, завдання 3.

— Назвіть кожну фігуру на малюнках. Назвіть групи фігур. (1-ша група — геометричні фігури, 2-га група — плоскі геометричні фігури, 3-тя група — многокутники.)

Поясніть, яка фігура зайва в кожній групі. (1-ша група — п'ятикутник, бо це плоска фігура, а решта — об'ємні геометричні фігури; 2-га група — круг, бо решта — многокутники; 3-тя група — п'ятикутник, бо решта — чотирикутники.)

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

2. Дослідження

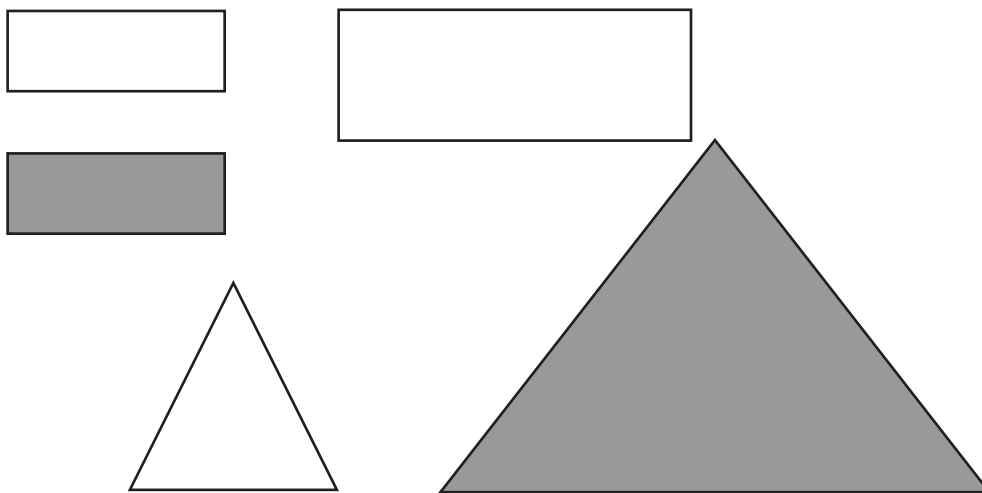
1) Робота в парах (с. 7, завдання 4).

— Визначте, за якою ознакою фігури розподілено на групи.

Перевірка. 1-ша група — за розміром, 2-га група — за формою, 3-тя група — за кольором.

2) Робота в парах (за картками).

— Розподіліть геометричні фігури на групи за різними ознаками.

Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Йй на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розізнемо.

Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду посміхнулись.

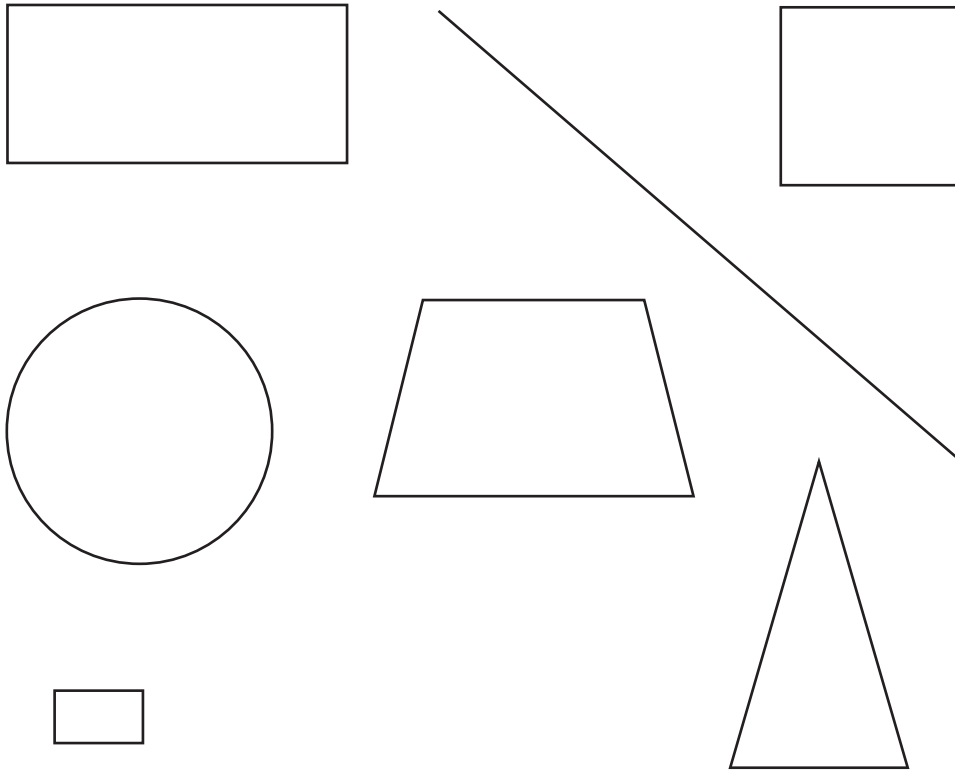
3) Робота з конструктором LEGO в парах та міні-групах.

— Створіть завдання на вилучення зайвого за якоюсь ознакою для сусідньої пари. Обміняйтесь завданнями. Розв'яжіть їх.

(Наприклад, покладіть 2 цеглинки одного кольору, а одну — іншого. (Вилучення за кольором.) Можна покласти 2–3 цеглинки по одній, а ще 2–3 цеглинки з'єднати в одну. (Вилучення за розміром.) тощо.)

3. Вправа «Ланцюжок вилучення»

— Розгляньте малюнок. Знайдіть зайву фігуру. Поясніть свій вибір.
(Працюють до тих пір, поки не залишаться 2 фігури.)

Орієнтовні відповіді дітей:

- Зайва пряма лінія, вона незамкнена, а решта є геометричними фігурами, що утворені замкненими лініями.
- Зайвий круг, бо є не багатокутником, як решта.
- Зайвий трикутник, бо решта — чотирикутники.
- Зайвий маленький чотирикутник, бо відрізняється за розміром.
- Зайвий чотирикутник, бо не є прямокутником.
— Які фігури залишилися? За якою ознакою їх можна об'єднати в одну групу?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Прийом «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- За якими ознаками можуть бути схожими чи відрізнятися предмети?
- Що таке спільна ознака? відмінна ознака?
- Яка робота на уроці вас зацікавила?
- Які завдання були для вас незвичними?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 5. ДОСЛІДЖУЄМО ОЗНАКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВЕЛИЧИНОЮ: ДОВШИЙ — КОРОТШИЙ, ВИЩИЙ — НИЖЧИЙ, ШИРШИЙ — ВУЖЧИЙ

Мета: актуалізувати й уточнити уявлення учнів про ознаки, пов'язані з величиною (*довший — короткий, вищий — нижчий, ширший — вузький*); закріпити вміння визначати спільні та відмінні ознаки на основі зіставлення предметів; формувати вміння порівнювати предмети, узагальнювати за спільними ознаками, класифікувати — розподіляти предмети на групи за спільними ознаками; розвивати логічне мислення шляхом формування прийомів розумових дій (*аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації*); виховувати товариські взаємини, уміння працювати в парі та міні-групі; поглибити знання учнів про український вінок як оберіг; пояснити значення кольорів стрічок віночка; формувати шанобливе ставлення до народної спадщини.

Обладнання: набір геометричних фігур, віночок, картки, телевізор чи ноутбук.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, громадянська та історична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів

Гра «Згуртуймося!»

Учні отримали по одній геометричній фігурі, що різняться за формою, кольором, розміром. За сигналом учителя діти об'єднуються у групи за визначеною вчителем ознакою (*розмір, колір, форма*). Потім гра ускладнюється. Згуртуватися потрібно за двома ознаками. Наприклад, за кольором і формою — червоні трикутники, чи за розміром та формою — маленькі кола.

3. Визначення теми уроку

1) *Перегляд фрагмента мультфільму «Ховрах та хом'як».*

2) *Обговорення та визначення теми уроку.*

— Закінчіть речення: «Ховрах та хом'як — це... (*тварини*)». Що у них спільного? (*Дикі тварини, полюбляють зерно, тіло вкрито хутром.*) Чим вони відрізняються? (*Один високий, інший — низький. Ховрах тонкий (худий), а хом'як товстий.*)

— Як ви вважаєте, про які ознаки предметів ітиметься на уроці? (*Припущення дітей.*)

— Сьогодні на уроці ми будемо порівнювати предмети за ознаками, пов'язані з такими величинами: висота, довжина, ширина.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Дослідження. Розрізнення об'єктів за різними ознаками. Робота в парах (с. 8, завдання 2, 3, 4)

— Розгляньте пари об'єктів. Що в них спільного? (С. 8, завдання 2.)

— На кожному малюнку порівняйте зображені предмети завдовжки, завширшки, заввишки.

Назвіть предмети, однакові завдовжки, завширшки, заввишки. (С. 8, завдання 3.)

— Порівняння об'єктів за двома ознаками: висота (*зріст*), ширина (*товщина*). (С. 8, завдання 4.)

Фізкультхвилинка

Кіт збирався до роботи,

(*Потягуються.*)

Та завадили турботи:

(*Розводять руки в сторони.*)

Треба висушить хвоста,

(*Показують «хвіст».*)

Накрутити вуса,

Почесати живота.

(*Гладять живіт.*)

І помити писок.

Цілий день такі турботи,

(*«Лічать» пальцем.*)

Що не встигнеш до роботи!

(*Розводять руки, крутять головою.*)

2. Закріплення вивченого матеріалу. Практична робота

- 1) *Порівняння зросту однокласників у парах, трійках. Розташування 3–4 учнів за зростом.*
— Де в житті ви бачили розташування предметів заввишки (за зростом)?
- 2) *Порівняння стрічок віночка заввишки та завдовжки.*

Ой цвіте в Україні красне літо,
Ой збирають чорноброві в гаю квіти,

В'яжуть стрічку й квіточку в стіжок,
Щоб до танцю вбратись в оберіг — ... (вінок).

3. Розповідь учителя про значення кольорів стрічок з демонструванням віночка

— Стрічки добирали відповідно до довжини волосся дівчини і робили їх ледь довшими за косу, аби сховати її серед барвистих кольорів.

У центрі вінка зав'язували світло-коричневу стрічку. Вона символізувала землю-годувальницю. Обабіч першої стрічки зав'язували жовті — символ ясного сонечка. Далі — світло-зелені й темно-зелені — краса та молодість. А тоді — блакитні та сині — символи неба і води, що наділяють силою та міцним здоров'ям. Потім пов'язували жовтогарячу — символ хліба, фіолетову — мудрість, малинову — щирість, рожеву — символ благополуччя та достатку.

Якщо віночок прикрашали маки, дівчата оздоблювали його червоною стрічкою — символом магічності та печалі.

4. Розфарбовування найдовшої, найкоротшої, найтовщої, найтоншої стрічок

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.

Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

5. Графічні вправи. Робота в зошиті

Малювання ліній по клітинках, збільшуючи їх довжину, зменшуючи висоту.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Приєм «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- За якими ознаками предмети можуть бути схожими чи відрізнитися?
- Які завдання вас найбільше зацікавили?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК
